

Foundations of Halacha 11.7 - Sorting it Out - Borer on Yom Tov

1. <u>Tur OC 495</u> Harvesting, grinding, pruning and extracting juice, even though they are for food-related purposes, were prohibited by the Sages. R"Y explains the reason: One is accustomed to harvest his field and prune his vineyard as one; to press all his grapes and to grind much at one time. The Sages were concerned that if they would permit [these activities] on Yom Tov, one would harvest his entire field, prune his entire vineyard and press all his grapes, and be wanting in his celebration of Yom Tov. Similarly, the Sages prohibited trapping, for at times, his trap will yield many fish. In the Yerushalmi, it bases this on verses.	<u>טור אורח חיים סימן תצה</u> וקצירה וטחינה ובצירה וסחיטה וע"פ שהן אוכל נפש אסרום חכמים ופ"י הטעם לפי שאדם רגיל לקצור שדהו ולבצור כרמו כאחד ולדרוך כל ענביו ולטחון הרבה ביחד וחשו חכמים שאם היו מתירין ב"י"ט היה קוצר כל שדהו ובוצר כל כרמו ודורך כל ענביו וימנע משמחת י"ט וכן צידה אסרו שפעמים שתעלה במצודתו דגים הרבה ובירושלמי מסמיך להו כולהו אקראי.
2. <u>Beit Yosef (on above)</u> What the Tur writes, "In the Yerushalmi, it bases this on verses." - that is to say that even though the Yerushalmi brings from verses that one should not harvest, prune, sort, sift or prune on Yom Tov, they are only an <i>Asmachta</i> {association of a non-biblical law with a biblical link} and [these acts] are only prohibited by the Rabbis.	<u>בית יוסף אורח חיים סימן תצה אות ב ד"ה ומ"ש וקצירה</u> ומ"ש ובירושלמי (ביצה פ"א ה"י) מסמיך להו אקראי. היינו לומר דאע"ג דבירושלמי מייתי מקראי שלא יקצור ולא יברור ולא ירקד ולא יטחון ב"י"ט אסמכתא בעלמא ניהו ואינן אסורין אלא מדרבנן.
3. <u>Gemara Beitzah 14b</u> Mishnah. One who [wants] to separate legumes [from a mixture] on Yom Tov: Beit Shammai say: He must separate out the food and eat it; Beit Hillel say: He separates in the usual manner, in his lap, with a funnel or with a large plate, but not with a board, with a fine sieve, nor with a coarse sieve. Rabban Gamliel says: He may also rinse and skim. Gemara. It was taught in a Baraita: Rabban Gamliel said: In what [case] were these words said? When the food is more than the impurities. However, if the impurities are more than the food, all agree that he [must] take out the food. "The impurities are more than the food" - is there anyone who allows [taking out the food]? [The ruling] is necessary when [taking out the impurities involves] greater effort [than taking out the food], but is smaller [in amount than the food].	<u>תלמוד בבלי מסכת ביצה דף יד עמוד ב</u> משנה. הבורר קטניות ביום טוב, בית שמאי אומרים: בורר אוכל ואוכל, ובית הלל אומרים: בורר כדרכו, בחיקו בקנון ובתמחוי, אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה. רבן גמליאל אומר: אף מדיח ושולה. גמרא. תניא, אמר רבן גמליאל: במה דברים אמורים - כשהאוכל מרובה על הפסולת, אבל פסולת מרובה על האוכל - דברי הכל נוטל את האוכל ומניח את הפסולת. פסולת מרובה על האוכל מי איכא מאן דשרי? - לא צריכא, דנפיש בטרחא וזוטר בשיעורא.
4. <u>Rashi</u> In what [case] were these words said? - that Beit Hillel permit carrying real impurities and throwing them out. Is there anyone who allows [taking out the food]? - and even to carry it; they are deemed immaterial relative to the majority, and it is like complete impurities and not fit for use. involves] greater effort - for there is some that is thin. [Rabban Gamliel means to] say the following: At the time that the effort of removing the food is greater than that of removing the impurities, that is the case in which Beit Hillel say he must remove the impurities, because it is better to minimize the effort involved. However, if the effort of removing the impurities is greater than that of removing the food - everyone agrees...	<u>רש"י מסכת ביצה דף יד עמוד ב</u> במה דברים אמורים - דשרו בית הלל ליטול פסולת ממש ולהשליך. מי איכא מאן דשרי - ואפילו לטלטלו, והא בטילי ליה מיעוטא לגבי רובא, והוה ליה ככוליה פסולת ולא חזי. דנפיש בטרחא - שישנו דק, והכי קאמר: במה דברים אמורים - בזמן שטורח האוכל מרובה על של פסולת, הוא דקא אמרי בית הלל נוטל פסולת, דמעוטי בטרחא עדיף, אבל אם טורח הפסולת מרובה על של האוכל - דברי הכל כו'.

5. <u>Beur Halacha OC 510</u> One who [wants] to separate legumes [from a mixture] - From here, it seems contradictory to that written above, Sec. 506:2 in the <i>Rema</i>, that it is prohibited to remove a pebble by hand [from flour]. Over here, it is made clear that on Yom Tov, one may sort in his usual manner?...In the <i>Mishnah Berurah</i> there, I explained that regarding [the removal of] a pebble, even during on weekdays, it is common to remove it without a utensil. The <i>Gra"z</i> wrote to differentiate that the Sages did not permit sorting in one's usual manner except in regard to legumes, where it is not common to prepare them for many days...consequently, it is obvious that the sorting is also only for that day[<i>'s</i> use], and apparently there is only enough gathered to fill their pot...According to this, regarding grain, it would be prohibited to remove impurities even by hand.	ביאור הלכה סימן תקי ד"ה * הבורר קטניות הבורר קטניות - מכאן קשה על האי מ"ד לעיל סימן תקי"ו ס"ב בהג"ה דאסור ליטול צורר בידים והרי הכא מבואר דביו"ט בורר כדרכו... ובמשנה ברורה שם פירשתי טעם האי מ"ד משום דגבי צורר אפילו בחול דרך ליטלו שלא בכלי והוא מח"א עיי"ש והגר"ז כתב לחלק דלא התירו חכמים בורר כדרכו אלא בקטניות שאין דרך להכין לימים רבים אבל לא חטין שדרכו להכין לימים רבים... וממילא פשוט דגם הברירה אינו אלא ליומו ולכאורה יש יחד אלא כדי קדירתן... ולפ"ז בדגן יהיה אסור לברור אפילו ביד:
6. <u>Shulchan Aruch OC 319:9</u> Even though a dreg strainer was spread out [over a utensil] on Erev Shabbat, it is forbidden to put dregs in it. However, if one put dregs in it on Erev Shabbat, it is permitted to pour water on them to get them the liquid to flow back out of them.	שולחן ערוך אורח חיים סימן שיט סעיף ט * (לא) משמרת, * אפילו תלויה מע"ש, (לב) אסור * ליתן בה שמרים. אבל אם נתן בה שמרים מערב שבת, מותר ליתן עליהם מים כדי שיחזרו (לג) צלולים לזוב.
7. <u>Mishnah Berurah</u> A dreg strainer - a utensil with which one filters dregs. The wine that drops out is pure and clear. It is forbidden to put, etc. - There is also an obligation to bring a sin-offering involved, either because of Borer - since the food is sorted from the refuse by these means, or because of <i>meraked</i> {sifting}, see the Gemara there. Clear - The author means to say that [one may do this so that] the dregs will become clear and the water will flow out of them together with some of the wine that remained absorbed [in the dregs]. The reason why pouring the water is not [considered] <i>Borer</i> is because the water poured is clear and does not contain anything that needs to be sorted out of it. It is permitted on Shabbat to pour water over dregs that have remained in a cask, [let] the water absorb the taste of the wine, and [then] take the water out on Shabbat and drink it.	משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן שיט סעיף ט (לא) משמרת - כלי שמסננין בה השמרים והיין יורד זך וצלול: (לב) אסור ליתן וכו' - וחייב חטאת נמי יש בזה משום בורר שנברר האוכל מהפסולת עיי"ז או משום מרקד עיי"ש בגמרא: (לג) צלולים - ר"ל שיהיו השמרים צלולים והמים יזובו מהם עם מקצת מן היין שנשאר בלוע בו והטעם שאין בנתינת מים משום בורר שהמים שהוא נותן צלולים הם ואין בהם דבר שצריך לברר מהם. מותר ליתן בשבת מים ע"ג שמרים שנשארו בחבית וקולטין המים טעם היין ומוציאין אותן בשבת ושותין אותן [אחרונים]: